

Publicar l'any 1983 un gran foli sobre els dibuixos i alguns aixecaments de l'obra d'Antoni Gaudí, tots ells recollits en una edició en què la crisi econòmica no llueix enlloc, és realment colpidor i causa un cert estupor. Encapçalat per un prefaci de cada autor, el Professor Collins i el Professor Bassegoda, vol ser una aportació més al coneixement i a la divulgació de l'arquitecte Gaudí. No obstant que totes les dades escrites sobre la cronologia, la biografia, la seva vida, la relació amb els estils contemporanis a la seva obra i alguns assaigs escrits per ell, a part del catàleg *raisonné*, són dades que d'alguna manera ens són conegudes, els dibuixos i aixecaments estan reproduïts amb una especial meticulositat.

Primerament hauríem de reparar en què han estat reproduïts en blanc i negre, quan una part dels dibuixos originals de Gaudí són colorejats i, per tant, s'acusa més una valoració de la línia i no una concepció global, on la plàstica i les qualitats de les diferents tècniques donen una visió i un possible estudi més complets. Els dibuixos d'un Gaudí estudiant són indefectiblement d'un gran relleu i una gran importància, però —també és cert— són dibuixos d'un estudiant d'arquitectura.

Uns apunts realitzats l'any 1879 amb motiu de la cavalcada de Vallfogona de Riucorp, així com per la sega, la verema i la recol·lecció de l'oli, signats tots ells per Gaudí arquitecte, són d'una tendresa i un lirisme fruit del moment. El dibuix del projecte de la façana de la Catedral de Barcelona, de Joan Martorell, delineat per Gaudí i Domènech i Montaner, atribuït a l'any 1882, es troba a les portes d'un començament de l'exercici de la professió de Gaudí, on l'eclecticisme és l'eina de treball.

Al llarg de totes les planes il·lustrades veiem un recorregut per l'obra construïda i els projectes no executats. Algun d'ells podríem dir que mal reproduït; és el cas de la planta baixa de la Casa Milà (c), on les línies de la sinusoide de la façana del carrer es perden en unes tonalitats grises.

D'altres, ens referim als aixecaments, com ja apuntàvem al principi, estan incomplets. Així és el cas de la Casa Batlló, dibuixada i mesurada per Lluís Bonet Garí, amb tota riquesa de plànols, tots ells publicats en altres edicions, per citar l'exemple més rellevant.

Es pot qualificar aquest volum com a un portafoli, amb unes làmines d'un paper de gran qualitat, les darreres de les quals estan dedicades al Temple de la Sagrada Família. Dues seccions de la nau central i dues plantes seccionades a diferents alçades, totes elles realitzades al Taller de l'església als anys cinquanta, així com uns detalls dels terminals dels campanars de la façana del Naixement, completen aquesta visió

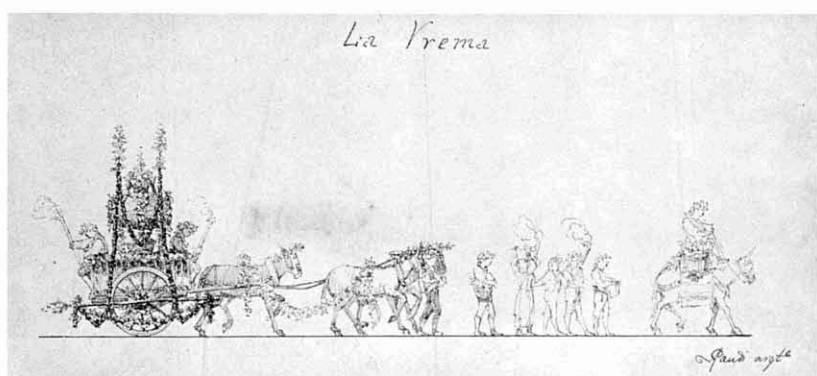
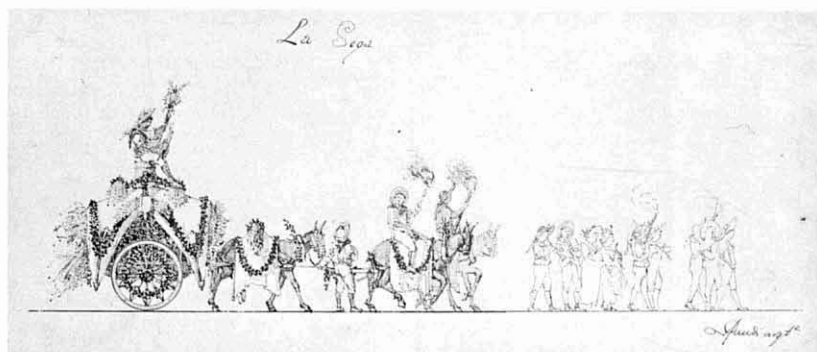
dibuixada de l'obra gaudiniana.

El treball de l'Ignasi Solà-Morales serà sens dubte una nova aportació, una nova lectura de l'obra de Gaudí. Aquí hem de remarcar com a labor d'estudi el fet de saber ubicar la figura i el pensament d'un arquitecte que treballa des de 1880 fins a 1926. Un estudi que, brillantment, eludeix alguns aspectes en què, a vegades, pot semblar que dubta del reconeixement universal que ha obtingut Gaudí.

Solà-Morales primerament planteja una societat del moment a la ciutat de Barcelona. En segon lloc dóna una ràpida ullada a **la situació europea**, per poder començar a descriure **els anys de joventut**.

Serà a partir d'aquest moment, on el text s'encapçala amb: **L'eclecticisme com a experimentació**, que «el treball gaudinià s'exercita bàsicament sobre la referència a estils històrics codificats», i on afirma que «fins al 1904 el plantejament global de l'edifici es més feble que l'esforç en els detalls i en la resolució dels problemes». En opinió de l'autor d'aquest article, hi ha una clara excepció, i és el plantejament global que Gaudí fa del Temple de la Sagrada Família quan rep l'encàrrec, per mediació de Joan Martorell, de mans de Villar i Lozano. La concepció de la planta gòtica persisteix, però com a conjunt, conegut per nosaltres gràcies a dibuixos de Rubió i Bellver o de Joan Matamala, i adquireix una nova dimensió: «el propòsit de convertir-se en la catedral de la nova ciutat». Serà en aquest període on apareix tot un repertori de formulismes i plantejaments que parteixen dels estils històrics. Aquí s'expliquen la Casa Vicens, El Capricho de Comillas, la Porteria juntament amb les Cavallerisses de la finca de la Família Güell a les Corts, El Palau Güell, les obres en terres lleoneses, el Col·legi Teresià, la torre de Bell-Esguard i la casa Calvet. El text continua amb **la síntesi modernista**, «anys on es forja la interpretació d'un Gaudí *modernista*, és a dir, d'un arquitecte que contribuïa clarament i positivament a la construcció i expressió de la modernitat». La restauració-intervenció a la Catedral de Mallorca, el Parc Güell, la reforma de la Casa Batlló i la Casa Milà, seran les obres comentades per l'autor en aquest apartat.

La Cripta de la Colònia Güell a Santa Coloma de Cervelló, juntament amb la proposta d'un hotel a Nova York, són les dues obres més importants que es produiran en el període denominat **cap a la destrucció**. Solà-Morales destaca de la Colònia Güell: «com a les formes de jerarquia i de centralitat no s'hi arriba per la simple aplicació d'un model geomètric o tipològic prèviament establert, sinó per l'esforç, titànic, reforçat, de reelaborar aquests mateixos supòsits, però a través del flux polivalent dels incidents, influències recípro-

ques i orgàniques interrelacions que l'edifici sembla proposar en la seva analogia amb un organisme viu. Però el que contrasta en l'església de la Colonia Güell amb aquests dissenys d'unificació orgànica de l'espai per mitjà del modelat estructural és el disseny dels elements que intervenen en la construcció real».

Amb aquest comentari l'autor arriba a un coneixement de l'obra gaudiniana, on les paraules queden perfectament mesurades, on la valoració segueix essent objectiva i a la vegada descriu perfectament un edifici sumament complex i de difícil lectura i comprensió.

Com a **resum i polèmica** de l'obra de Gaudí s'explica el Temple de la Sagrada Família, on d'una forma cronològica es descriu com neix l'edifici, construït fins que mor Gaudí l'any 1926. «El desenrotllament vertical que el nou temple proposa, el programa iconogràfic com a expressió d'ensenyaments relativament usuals en la doctrina catòlica del seu temps», a part de consideracions més puntuals, clausura aquest text amb unes paraules dures però prou entenedores: «L'obra de Gaudí acaba bruscament, sobtadament, però duu en la seva pròpia arrel la raó de la seva inviabilitat, la qual cosa no lleva res a la seva grandesa».

Serà doncs, un text que articula perfectament tota una evolució en l'obra construïda d'un arquitecte que moltes vegades ha estat oblidat. Un text que explica perfectament l'obra d'un arquitecte prou desconegut, en uns termes en què la desconeixença vol dir considerar-lo com a un fet excessivament aïllat. Gaudí no deixa de pertànyer a una generació en la qual existeixen altres arquitectes de gran vàlua, com són Lluís Domènech i Montaner o Josep Puig i Cadafalch. Ara bé, l'obra de Gaudí no pot donar fruit en una labor de continuïtat per part de noves generacions. El Temple de la Sagrada Família hauria d'haver restat com a obra inacabada en el moment de la mort de Gaudí el 1926. Segurament seria més vàlida la seva utilització com a església amb una concepció més flexible, no restant com un espai aïllat, on encara avui vol quedar palesa la grandesa d'una voluntat intemporal.

Aquest text que hem esmentat reiteradament va acompanyat d'unes excel·lents fotografies de Francesc Català Roca que engrandeixen i fan més entenedor, si cap, aquest recorregut per l'obra d'Antoni Gaudí. Recorregut que vol ser objectiu i imparcial, recorregut que en definitiva ha merescut l'atenció d'altres editors fora d'Espanya.

XAVIER GÜELL

George R. Collins
Juan Bassegoda Nonell

The Designs and Drawings of Antonio Gaudí

Princeton University Press
Princeton, New Jersey, 1983.

Ignasi Solà-Morales

Gaudí

Edicions Polígrafa, S.A.
Barcelona, 1983.